

14 forslag til fremtidssikring af sundheden og de ældre

Af

Mag.art. Niels Jørgen Langkilde, fhv. MF

Formand

Patientforeningen

Sandholts Lyndelse

En særlig opsparring eller skat er foreslået for at løse problemerne på ældreområdet og sygdommene her. Patientforeningen anerkender, at der er betydelige samfundsmæssige problemer at løse, men løsningen er ikke øgede skatter til igen at betale, hvad man som skatteborger har sparet op til i årtier.

På samme måde mener Patientforeningen ikke at bidrage, at det bedste er at øge antallet af fremmedsprogede med en anden kulturel baggrund på sundhedsområdet. Det kan give en række fejl og utilsigtede hændelser. Det er ikke den bedste løsning at tilbyde borgere uden for EU sundhedsjobs i Danmark, da det sætter patienterne, som i forvejen er presset, under et ekstra – større eller mindre – pres med risiko for misforståelser.

Patientforeningen har mange eksempler på negative kultursammenstød på sundhedsområdet. Jeg har det også en række erfaringerne fra mit eget liv. Det ene eksempel havde dødelig udgang på grund af sprogproblemer. Patientforeningens medlemmer har triste erfaringer både fra syge- og plejeområdet.

Antallet af utilsigtede hændelser i forvejen meget højt. Det risikerer at stige med medarbejdere, der taler med større eller mindre accent eller helt eller delvist mangler dansk kulturforståelse på sundhedsområdet.

I stedet bør man gøre følgende efter Patientforeningens opfattelse:

1. **Et Paradigmeskifte i sundhedspolitikken er det første og vigtigste.** Vi skal i gang med at forebygge. Det ansvar hviler navnlig på kommunerne, men også på hver enkelt medborger. Mange sundhedsudgifter skyldes tankeløshed hos os alle sammen. Vi er i den grad nødt til i vores liv og i vores familiers liv at tænke på at undgå at blive syge. Det handler om sund livsstil. KRAM-faktorerne er velkendte (Kosten skal være sund, Rygningen skal væk, da den er den store dræber og den store udgiftspost, Alkoholforbruget skal begrænses og Motionen skal passes), men hertil vægter vi god søvnkvalitet, begrænsning af den skadelige støj, øget hygiejne. En forebyggelseskommission kunne være en af måderne at sætte denne dagsorden tydeligt igennem.
2. **Cirka 42.000 unge** er uden beskæftigelse og ikke under uddannelse. Gør en ekstra indsats for at gøre det spændende for dem at gå i gang med en uddannelse eller et arbejde på disse områder.
3. **Titusindvis af ældre** vil gerne arbejde mere, men arbejdsgiverne er for tilbageholdne med at ansætte dem. Her er der mange ekstra mulige medarbejdere, der er topmotiveret for at tage fat. Og de har ingen børnenes første sygedag eller barselsorlov.
4. Der er ligeledes mange med et **større eller mindre handicap**, som gerne vil tage fat. Giv dem mulighed, uddannelse og beskæftigelse. Det drejer sig om ca. 46.000 medborgere er klar. 78.000 ønsker et job.
5. Det er en kendt sag, at erhvervsfrekvensen blandt **indvandrere** er lavere – ikke mindst blandt kvinderne. Her er der megen arbejdskraft at hente. Under pandemien så vi hvor mange, der var klar

til at tage fat, og mange er stadig på arbejdsmarkedet. Men her er mere end 40.000 ekstra medborgere at trække på.

6. Der er stadigvæk **arbejdsløse**. I juni 2023 knap 84.000. Heldigvis færre end længe, men også disse medborgere vil gerne i job. Mange af disse er blandt de ovenfor nævnte grupper.

Kommer flere ældre, handicappede, indvandrere og arbejdsløse i job, så er der mange flere skatteindtægter og langt færre offentlige udgifter til dagpenge, kontanthjælp og lignende. Der må og skal være et fokus på disse gruppers stærkere position på arbejdsmarkedet. Nogle lande kører med kvoter for disse grupper. Danmark burde kunne klare det uden.

7. Der er mange flere **sygedage** blandt de offentligt ansatte på disse to områder. Nogle steder skræmmende store forskelle. **Bedre ledelse og bedre arbejdsforhold** på de offentlige arbejdspladser, må være vejen frem. Lykkes det ikke, så må man lade private drive virksomhederne, men ikke myndighedsdelen. Netop nu ser vi ekstra kapacitet hos f.eks. de private klinikker og hospitaler samtidig med, at det offentlige har lange ventelister. Det er helt uholdbart. Patienterne er lige glade med, hvem der gør dem raske, eller hvem der plejer dem. Blot det bliver gjort omhyggeligt, forståeligt og efter alle love og regler. Private, der driver en dårlig virksomhed, går fallit, og en ny og bedre virksomhed kan tage over. Det sker uhyre sjældent for de offentlige virksomheder, når de gør det ringe.
8. Mange arbejder på **deltid**. På sundhedsområdet er det bl.a. sygeplejerske og SOSU-assistenten. Gør det let for dem – og andre - at komme på fuld tid. Vel er det lettere at lægge vagtplaner med mange korttidsansatte, men det gør det ikke mere rimeligt.
9. **Vi skal have mange af dem, der har forladt arbejdet som sygeplejerske eller SOSU-assistent til at komme tilbage** og udnytte deres faglige uddannelse. Det handler generelt om bedre arbejdsforhold og bedre arbejdsmiljø. Kommer der bedre arbejdsforhold, så vil mange af dem, der har forladt fagene, komme tilbage. Det er en vigtig ledelsesopgave.
10. Der skal investeres i **arbejdsbesparende teknologier**, så uddannet personale ikke skal bruge tid på ting, der kan ordnes automatisk. Tiden skal bruges på patienterne og omsorg for dem. Her kan læres meget af f.eks. Japan. Det kan bl.a. sikre end langt bedre hygiejne med de sygdomsforebyggende elementer det har.
11. Der er en række i udlandet uddannede sundhedspersoner, som er kommet til Danmark, hvor de venter på **autorisation**. **Sæt den proces i et højere gear**. Her er igen en uddannet arbejdskraft, som med lidt eller megen efteruddannelse kan bidrage til vores samfund på bedste vis. Kan autorisationen ikke gives umiddelbart, så lav gennemtænkte introduktionsordninger, hvor danske sundhedsansatte hjælper dem i gang.
12. Sundhedsdebatten og pasningen af ældre kommer ikke uden om at inkludere økonomien på disse områder. Navnlig skal der tales om, at det fornuftige skal være det billige og det ufornuftige skal være dyrt. Pengepungen er som bekendt et af menneskenes mest følsomme områder. I miljø- og klimapolitikken taler vi om, at forureneren skal betale. Vi må gøre tilsvarende på sundhedsområdet. Tobaksafgifterne kan ikke betale alle omkostningerne for de skader, som de bevirker. Afgifterne må op. Det samme med alkoholbeskatningen. Omvendt skal de sunde basisfødevarer gøres momsfri. Hvorfor have moms på kartofler, æbler, jordbær og andre sunde fødevarer, når det er dem, som vi bør spise flere af? Motion, fitness og dans er alle sunde og nødvendige for at holde kroppen fysisk og mentalt i gang. Hvorfor moms her? Omvendt er der en række skadelige aktiviteter og produkter, som måtte have en højere moms. Differentieret moms er vejen frem.

13. Vi har masser af forbud for at beskytte børn, unge og os alle sammen. Men i Danmark kan unge på 16 år købe alkohol – i nabolandene er det mange steder 18 år eller mere. Den vej må vi gå. Hjernen tåler uhyre dårligt alkoholen op til de 25 år, da den udvikler sig indtil da. Så den aldersgrænse må op. Sundheds- og miljøpolitikken kan mange gange gå hånd i hånd. Det der skader naturen, skader også menneskene. Luftforureningen og forureningen af vores have er sådanne områder, hvor sundheds- og miljøpolitikere bør samarbejde.
14. Vi kommer ikke uden om internationalt samarbejde for at reducere sygdomsudbredelse. Luft- og havforureningerne er grænseoverskridende. Pandemierne kender ingen grænser. Fælles regler har været mulige på mange miljøområder – det skal vi også have på sundhedsområdet. Forskningen i sygdomme og udvikling af lægemidler har i mange år været internationaliseret. Når vi snakker paradigmeskifte med langt mere fokus på forebyggelse, så skal også den være international. Det nytter ikke med høje tobaksafgifter, hvis man ved at køre 100 km kan få tobakken til lave afgifter.

Skal der tilbydes job til borgere fra andre lande på sundheds- og ældreområdet, så prøv først med de nordiske lande og dernæst EU-borgere. Her vil sprog- og kulturforskellene være mindre. Betydningen af disse forskelle skal ikke undervurderes. Internationale virksomheder og universiteter arbejder intenst med at overkomme problemerne med forskellige kulturer.

Sluttelig er det uetisk at understøtte lande, der uddanner dele af befolkningen til at blive sendt ud af landet som fremmedarbejdere og dermed kommer de væk fra familie, venner og egen kultur. For nogle er det givet godt og lærerigt, for andre et trist liv med store afsavn. Hvis man tror på værdien af kultur og familieliv, så er det en absolut nødløsning.